

Némi ellentmondást látunk a szaknyelv átvétele és ama megállapítás között, mely szerint „a neveléstudományban még csak az anyaggyűjtés kezdeténél tartunk s a endszerezés ideje nem érkezett el“ (6), mert hiszen *Tettamanti Béla* két rövid tanulmánya (*A nemzetnevelés mint a neveléstudomány magyar rendszere*, Cselekvés Iskolája 1935/36. 1—2. sz., *A „nemzetnevelés“*, *Magyarságtudomány*, 1936. 3. sz.) is igazolja, hogy a nemzetnevelés az általános és egyetemes neveléstudomány olyan elméleti alapja, melynek segítségével a neveléstudomány tudományelméleti és rendszertani problémái megoldhatók. Ez a felfogás magyarázza, hogy Imre Sándor sem a nemzetnevelés feladatait vizsgálja, hanem a neveléstudomány magyar feladatairól szól. A végső elméleti alap némi bizonytalansága okozza, hogy jöllehet a tanulmány a *Nemzetnevelés* és *A neveléstudomány magyar feladatai* nyomán és szellemében készült, nem veti fel Budapest tágabb környezetének, a nemzet állapotának problémáját sem, holott nyilvánvaló, hogy a területileg és közigazgatásilag egységes Budapest valóságos lelki, azaz érzelmi közösséggé alakulásának Budapesttől nem függő, az egyetemes magyar életben gyökerező feltételei is vannak. Csak a nemzetnevelés nevelésszemlélete számára természetes, hogy az egyetemes nevelői gondolkodás az egyes nemzetek egész szellemi életére kiterjedő kutatást kíván meg a végből, hogy az állandó nemzetnevelés szervesen a multhoz kapcsolódó történeti, a jelen konkrét feladataival számoló politikai és a kettőt az abszolút értékrendszer jegyében látó nevelői tudatossággal, reális nemzetismereten, nemzeti neveléstudományon és nevelésszemléleten alapuló nemzeti művelődéspolitikába szervesen beillesztett nemzeti nevelésszemléleten keresztül történhessék. A tanulmány 2., 3. és 4. részének minden sora ezt a nevelésszemléletet igazolja, és az így értett nevelésszemlélet kialakításához nyújt becses adatokat.

Hogy a szerző komoly munkát végzett, azt a felhasznált irodalom is igazolja. Magunk részéről örömmel üdvözljük a tanulmányt, mert a sajátos színezetű budapesti nevelői gondolkodás továbbfejlődését és a budapesti nevelői tudatosság fokozódását reméljük tőle.

Dr. Wieder György.

Dr. Loisch János, Kis német nyelvtan. Rendszeres összefoglalás. Budapest, 1940. A szerző kiadása.

Ebben a valószínűen középiskolai tanulók tájékoztatására szolgáló kis füzetben a szerző 5 nyomtatott oldalra sűrítette a német alak- és mondattanról való tudnivalókat. Jórészt ennek a mindenáron rövidsége törekvésnek eredményei a következő nem pontos, nem világos, félreérthető és hibás megállapítások.

1. Ha — mint a szerző mondja — „a gyenge főnevek ragja az egyes nominativus kivételével -(e)n“, akkor a nőnemű főnevek nem lehetnek „erősek vagy gyengék“, hiszen ő maga is kénytelenek megállapítani, hogy a nőneműek „az egyesben nem vesznek fel ragot.“ A közölt ragozási mintákból nem derül ki, hogy vajjon van-e vegyesragozásu hímnemű, de viszont az sem, hogy nincsen-e esetleg „gyenge“ semlegesnemű főnév.

Megnyugtatóan szerintem a főnevek ragozása csakis a következőképpen foglалható röviden össze: Ha a „gyenge“ főnevet — helyesen — úgy határozzuk meg, ahogyan a szerző, akkor „vegyes“ minden olyan főnév, amelyik az -(e)n végződést a többes ae-ben kapja s onnan tartja meg végig. Ennek következtében:

a) a hímnemű fn-nek vagy erősek (tsz.-(“)-, (“)-e, (“)-er; esz. be. -es), vagy

gyengék (esz. tárgye.-től végig -en) ; ezeken kívül van egynehány vegyes (pl. der See -s ; -n, Staat, -es ; -en stb) ;

b) a semleges neműek általában erősragozásuk ; öt vegyesragozású van közöttük (Auge, -es ; -en, Ohr, Hemd, Belt, Ende) ;

c) a nőnemű főnevek általában vegyesek (l. fent) ; erősek csak : Mutter -s Tochter (-), továbbá kb. 30 a tsz-ban "-e-vel (pl. Kraft, Gans stb.)

2. Szükségtelenül és zavart okozóan erősragozású *melléknévről* beszél akkor is, amikor előtte „rag nélkül van“ a névelő v. névmás, „pl. ein, mein, kein“. A zavart fokozza az, hogy az erős ragozás mintái között — helyesen — csak a névelő nélküli formák vannak ; az általa erősnek mondott formák alakjai (mein gutes Kind) pedig csodálatos módon a gyenge ragozású melléknév példái között kaptak helyet. Éppen nem szünteti meg a zavart az e nehézkesen megfogalmazott pár sor sem amely a „más beosztás szerint“ vegyesragozású melléknévekről szól.

3. Nem tudjuk meg, miért van az egyszámú 3. személyben 3 személyes *névmás* és mi a különbség ez esz. 3. személyű birtokosnévmás két alakja — sein és ihr — között. A „man“ magyar jelentése nem : az ember.

Az időbeli *segédigék* közül a „werden“ nem fordítható magyarra „lesz“-szel. A személyragok egyszámában nem különbözteti meg a mult idejű ragsort (-, st, -) a jelenideitől. Nem mondja meg, hogy miért került a wissen ige a módjelölő segédigék közé s nem utal azok rendhagyóságára (a jelenidő egyszámának tőhangzója és a mult idejű ragsor). A „mögen“ magyar megfelelője nem „szeretne“ stb. Az u. n. vegyes ragozású igéket rendhagyó ígéknek mondja. Nagyon kevés és semmitmondó az, amit a coniunctivusról mond.

4. Nem világos a *szórendre* vonatkozó következő megállapítása : „Ha az állítmány összetett igealak, akkor a segédige van a második illetve az utolsó helyen“

Mindezek alapján kénytelenek vagyunk egyik szaklapunk elismerő ismertetésével szemben megállapítani, hogy ez a nyelvtani összefoglalás egyáltalában nem alkalmas arra, hogy a középiskolai tanulókat a német nyelvtan kérdéseiben tájékoztassa.

tb.

Künkel Fritz : A közösség. A közösséglélektan alapfogalmai. (Die Grundbegriffe der Wir-Psychologie.) Ford.: dr. Vető Lajos. Scholtz Testvérek, 1940. 142. oldal.

A közösséglélektan, mint az egyéb lélektani tudományok kiegészítője, folytatója kíván lenni annak az iránynak, amely az Adler-féle individuálszichológiából kiválva az alanyiség fogalmának tisztázását tűzte ki feladatául. A közösség zavartalan ösztönös cselekedeteink megindítója, az a „sokfejű alany“, amelyet -ság, -ség raggal, vagy a „nivolta“ szócskával szoktunk kifejezni.

A közösségi lelkiület, az együvé tartozás érzése átéléssel fejlődik ki az emberben. Az egyén kilép önző magatartásából és magát a nagyobb egység felelős részeként éli át, vagy ami ugyanaz, a közösség éled fel az egyén lelki életében. Különbözik ez az állapot a szuggesztió hatásától abban, hogy maradandó értékeket hordoz és belülről jön. Például : a gyermek anyjával a legteljesebb konzonanciában él, ez az ösközösség egyik formája. Az eredeti ösközösség a belülről meginduló bomlás lehetőségét is magában hordozza. Igazibb formái — a fenti ugyanis csak a gyermek szempontjából eredeti ösközösség — : Tacitus leírásában szereplő germán falvak, vagy az indiámpil törzsei. A szerelmi viszony jó példa arra, hogy az ösközösségbe való lemerülés gyógyulást jelenthet.